

12η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Σκοπός:

Αναστοχασμός και κριτικός στοχασμός σε ένα πλαίσιο συνεργασίας και διάχυσης καλών διδακτικών πρακτικών μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Στόχοι:

Οι επιμορφούμενοι/ες επιδιώκεται:

- να εμβαθύνουν στον σχεδιασμό και την ανάλυση διδακτικών δραστηριοτήτων με ΨΤ,
- να αναστοχαστούν για τη χρησιμότητα της επιμόρφωσης,
- να αναπτύσσουν ικανότητες επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης καθώς και συνεργατικές πρακτικές μεταξύ συναδέλφων ειδικότητας, ανταλλάσσοντας απόψεις και εμπειρίες μέσω παρατήρησης του σχεδιασμού (ή και της εφαρμογής) μιας διδασκαλίας με χρήση σύγχρονων περιβαλλόντων παρουσίασης της πληροφορίας
- να προτείνουν αλλά και να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν κριτικά και να αξιολογούν δραστηριότητες που αξιοποιούν ψηφιακά περιβάλλοντα,
- να κατανοήσουν τη σημασία του αναστοχασμού για τη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής.

1. Διδακτικός σχεδιασμός και αναστοχασμός

Ο όποιος αναστοχασμός των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις διδακτικές τους πρακτικές είναι σημαντικό να στοχεύει στην απόκτηση συνειδητότητας ως προς το πού κινούνται διδακτικά και πού θα ήθελαν ή θα έπρεπε βάσει του συγκεκριμένου πλαισίου της διδασκαλίας τους (ταυτότητες μαθητών, ιδιαιτερότητες τάξης/σχολείου, ταυτότητα εκπαιδευτικού κ.λπ.) να κινηθούν. Αναφορικά δε με την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων στη διδασκαλία σημαντικό είναι να υπάρχει αναστοχασμός ως προς τη διδακτική ιδεολογία της, προκειμένου να αποφευχθεί η άκριτη χρήση τους και η θεώρησή τους ως εργαλείων που επιφέρουν αυτομάτως θετικές αλλαγές στη διδασκαλία.

Στη βιβλιογραφία, για παράδειγμα, συναντάμε συχνά την κατηγοριοποίηση των διδακτικών προσεγγίσεων (και των ρόλων διδασκόντων και μαθητών που αυτές συνεπάγονται) σε δασκαλοκεντρικές και μαθητοκεντρικές. Το σύγχρονο θεωρητικό πλαίσιο της διδακτικής αντικειμένων και οι αντίστοιχες αναζητήσεις στη διδακτική αξιοποίηση των ΨΤ ευνοούν τη μαθητοκεντρική διδασκαλία. Χαρακτηριστικά μιας τέτοιας προσέγγισης είναι μεταξύ άλλων: η ομαδική εργασία και συνεργασία μεταξύ των παιδιών, ο πειραματισμός και η μεταφορά του κέντρου βάρους της διδασκαλίας στη διάρκεια της παραγωγής και πρόσληψης λόγου, στο πλαίσιο της οποίας ο ρόλος των εκπαιδευτικών μπορεί να είναι πιο ουσιαστικός και δημιουργικός.

Συχνά, ωστόσο, μέρος της τεχνοκεντρικής ρητορείας είναι η προβολή ως αυτονόητης «αλήθειας» ότι τα παραπάνω μπορούν να επιτευχθούν αυτόματα με την εισαγωγή των ψηφιακών μέσων στην εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτό εκφράσεις, όπως «οι σχέσεις δασκάλου-μαθητή γίνονται πιο δημοκρατικές» και «ο δάσκαλος εγκαταλείπει τον παραδοσιακό του ρόλο και μετατρέπεται σε βοηθό και συμπαραστάτη των μαθητών» αποτελούν κυρίαρχες γενικότητες. Η έρευνα στην καθημερινή διδακτική πρακτική έχει δείξει ότι τα πράγματα είναι εξαιρετικά πιο σύνθετα και ότι οι παραδοσιακές αντιλήψεις μπορεί κάλλιστα να συνυπάρχουν με μια «προοδευτικού» τύπου ρητορεία σε σχέση με την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων. Η

διαπίστωση αυτή οδηγεί στο να δώσουμε ιδιαίτερη βαρύτητα στο πώς θα μπορέσουν να αποτυπωθούν στο διδακτικό δια ταύτα οι σύγχρονες θεωρίες διδασκαλίας και μάθησης, προκειμένου να υλοποιηθεί στην πράξη το «στοχαστικό-κριτικό» μοντέλο.

Κατά τον αναστοχασμό, λοιπόν, σε σχέση με τη διδακτική αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να στέκονται κριτικά απέναντι στην κυρίαρχη ρητορεία, ότι δηλαδή η παιδαγωγική αξιοποίηση των υπολογιστών στο μάθημα αποτελεί μια αυτονόητα θετική ενέργεια, για την επιτυχία της οποίας οι μόνες προϋποθέσεις είναι η τεχνολογική υποδομή και η γνώση ψηφιακών εργαλείων εκ μέρους των διδασκόντων. Αντίθετα, κάτι τέτοιο χρειάζεται γνώση, αντίστοιχη λογική, κατάλληλη προετοιμασία και φυσικά κάποιες υποδομές, ενώ παράλληλα βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το συγκεκριμένο πλαίσιο κάθε διδασκαλίας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα προτείνεται να δοθεί στο πώς οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να βρουν χρόνο, προκειμένου να αξιοποιούν τις σύγχρονες προσεγγίσεις και τα ψηφιακά εργαλεία που διδάχθηκαν. Προς αυτή την κατεύθυνση είναι πολύ κρίσιμη η καλλιέργεια της δυνατότητας για συνολική ανάγνωση του σχολικού χρόνου, όπως θα δούμε αναλυτικότερα στο υλικό του επιπέδου Β2. Αναφέρονται εδώ επιγραμματικά κάποιες δυνατότητες:

- Σχεδιασμός των μαθημάτων σε επίπεδο χρονιάς και όχι μόνο μαθήματος. Στην περίπτωση αυτή ανατίθενται μικροεργασίες στα παιδιά τις οποίες παρουσιάζουν ανά διαστήματα στην τάξη (βλ. παράδειγμα λεξικών στη συνέχεια).
- Αξιοποίηση των άτυπων σχολικών πρακτικών, όπως οι εκδρομές και οι γιορτές. Πρόκειται για σημαντικό χρόνο που μπορεί εύκολα να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο των θεωριών και ψηφιακών περιβαλλόντων που συζητήθηκαν το παρόν υλικό.
- Μεγάλη βαρύτητα στους ρόλους που αναλαμβάνονται: όσο περισσότερο χρόνο παίρνουν τα παιδιά (π.χ. να παρουσιάζουν, να συνθέτουν κείμενα, να συνεργάζονται) τόσο πιο αποτελεσματική και σύγχρονη είναι μια διδασκαλία. Στην περίπτωση αυτή οι εκπαιδευτικοί ξέρουν πότε να υποστηρίξουν, όταν χρειάζεται, και πώς να καθοδηγήσουν (βλ. θεωρίες μάθησης). Και το αντίθετο: η διδασκαλία δεν είναι επιτυχής, όταν οι εκπαιδευτικοί γεμίζουν τον σχολικό χώρο και χρόνο και τα παιδιά έχουν διεκπεραιωτικούς ρόλους (π.χ. σύντομες απαντήσεις σε ερωτήσεις, επίλυση quiz κ.λπ.).